

Znanstvena metodologija i statistika u forenzičnim znanostima
Split/Zagreb, 2009./10./11.

Prikupljanje, obradba i prikaz podataka

prof. dr. sc. Mladen Petrovečki

Katedra za medicinsku informatiku
Medicinski fakultet Sveučilišta u Rijeci
Klinička bolnica Dubrava, Zagreb

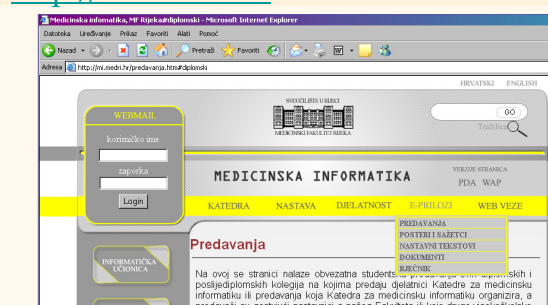
Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Prikupljanje podataka

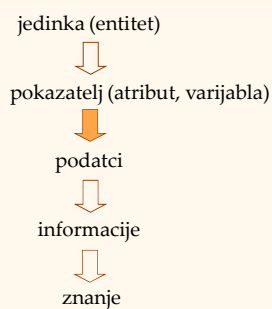
Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

<http://mi.medri.hr>

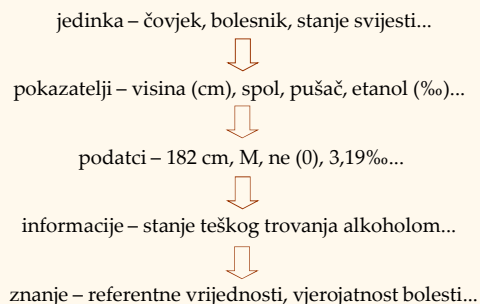
Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Mjerenje

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Primjer

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Zašto mjerimo više od jednoga?

- ⇒ **varijabilnost** entiteta
- ⇒ **događaj** ⇒ mijenja stanje entiteta

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

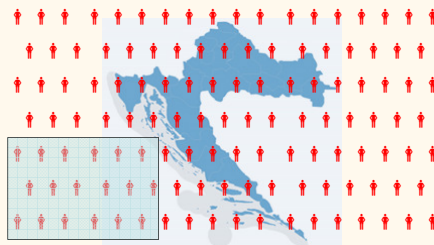
Na kome mjerimo – populacija

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Na kome mjerimo – uzorak

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Mjerenje...

... je postupak kojim primjenom jednoznačnog pravila ispitivanim jedinkama pridružujemo brojne vrijednosti ili oznake

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Mjerenje

- mjerni uređaji, mjerila:
 - mjerni uređaji u užem smislu riječi
 - upitnici
 - obrasci za prikupljanje podataka (iz pismohrana i sl.)
 - obrasci za unos podatka (bilježenje, prebrojavanje)
 - itd.

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Mjerni instrument: upitnik

- čest instrument za prikupljanje podataka i mjerenje...
 - stavova ispitanika,
 - značajka ličnosti,
 - znanja, navika, običaja

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Oblikovanje upitnika

- planiranje pitanja (varijabli)
- kratkoća upitnika
- razumljivost pitanja
- ispitivanje na prethodnom uzorku
- dva tipa pitanja:
 - otvorena (bez ponuđenih odgovora)
 - zatvorena (s ponuđenim odgovorima)

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Pitanja otvorenog tipa

1. Godina rođenja: _____
2. Spol: _____
3. Koju ste školu završili: _____
4. Zaposlenje: _____
5. Bračni status: _____
6. Koliko dugo imate promjene na koži zbog kojih ste danas došli liječniku? _____

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Pitanja zatvorenog tipa

- Godina rođenja: _____ Spol: **M** **Ž**
- Stuđna sprema:
- A. osnovna škola i manje
 - B. srednja škola
 - C. viša škola
 - D. visoka škola
- Zaposlenje:
- A. nezaposlen
 - B. zaposlen
 - C. umirovljenik
 - D. poljoprivrednik (domaćica)
- Bračni status:
- A. udata/oženjen
 - B. neudata/neozženjen
 - C. rastavljen/a
 - D. udovac/udovica
- Koliko dugo imate promjene na koži zbog kojih ste danas došli liječniku?
- A. manje od 1 mjesec
 - B. 1-6 mjeseci
 - C. 7 mjeseci do 2 godine
 - D. više od 2 godine

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Pitanja zatvorenog tipa

- izbjegavanje više odgovora

5. Gdje pretežno upotrebljavate računalno?
- a) ne upotrebljavam računalno
 - b) na radnom mjestu
 - c) kod kuće
 - d) na javnim mjestima

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Pitanja zatvorenog tipa

- Likertova ljestvica

Molimo Vas da izaberete svoje stavove o sljedećim tvrdnjama. Stav izražavajte zaokruživanjem broja SAMO JEDNOG od ponuđenih odgovora:

- 1 – uopće se ne slažem
- 2 – uglavnom se ne slažem
- 3 – nemam utvrđen stav (niti se ne slažem, niti sam suglasan)
- 4 – uglavnom sam suglasan
- 5 – savršeno sam suglasan

1. NE osjećam se ugroženo dok se razgovara o računalima.	1	2	3	4	5
2. Računala su nepouzdana.	1	2	3	4	5
3. Pomaganje rada na računalu korisna je vještina.	1	2	3	4	5
4. Volim upotrebljavati računalo.	1	2	3	4	5
5. Način rada računalom potpuno mi je nerazumljiv.	1	2	3	4	5
6. Uporaba računala usporuje posao.	1	2	3	4	5
7. Povjerljivost podataka o bolesnicima ugrožena je uporabom računala.	1	2	3	4	5

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Mjerenje

- rezultat mjerenja
 - → podatak
 - → pogreška mjerenja
- instrument mjerenja → mjerna ljestvica

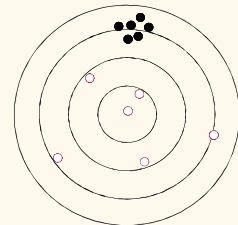

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Pogrješka mjerenja

- **sustavna** (instrument)
 - netočnost, neosjetljivost
 - kalibracija
 - kontrolni uzorci
- **slučajna** (istraživač)
 - planiranje
 - ujednačavanje uvjeta
 - ujednačavanje istraživača

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Mjerne ljestvice

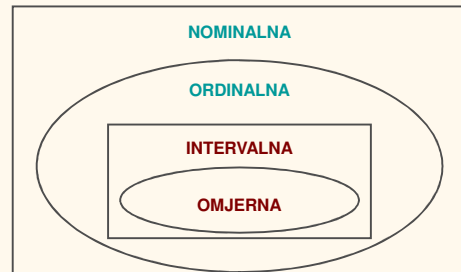
- Kvalitativne (nebrojčane):
 - nominalna (kategorička)
 - ordinalna (uredbena)
- Kvantitativne (brojčane, kardinalne):
 - intervalna
 - omjerna

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Mjerne ljestvice

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Nominalna ljestvica

- npr. nazočnost alkohola u mokraći:
 - da/ne, tj. pozitivan ili negativan nalaz
- klasifikacije, nomenklature
- podatci **nemaju** brojne vrijednosti

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Ordinalna ljestvica

- npr. nazočnost alkohola u mokraći:
 - negativan nalaz
 - pozitivan:
 - +
 - ++
 - +++
- razredi u uređenom nizu
 - važno: nejednaka širina razreda
- nedostatak: subjektivna procjena

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Ordinalna ljestvica, primjer

Alkoholizirana stanja:

- triježno stanje (0,0 - 0,5 g/L alkohola u krvi)
- pripito stanje (0,5 - 1,5 g/L alkohola u krvi)
- pijano stanje (1,5 - 2,5 g/L alkohola u krvi)
- teško pijano stanje (2,5 - 3,5 g/L alkohola u krvi)
- stanje teškog trovanja alkoholom (3,5 - 4,0 g/L alkohola u krvi)
- donja granica smrtonosne koncentracije (4,0 g/L alkohola u krvi)

(G. Šarić, <http://www.vasezdravlje.com/izdanje/clanak/509/>)

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Brojčane ljestvice

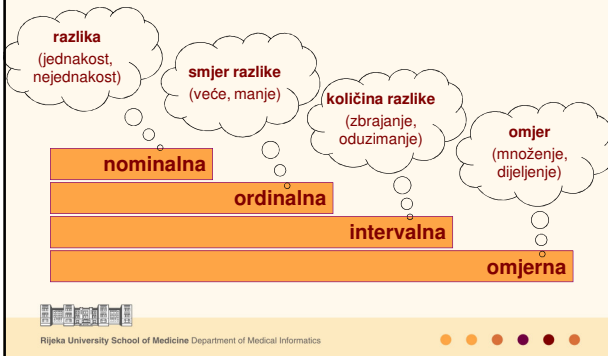
- npr. mjerenje količine alkohola u mokraći
 - rezultat izražen u g/L, ‰
- kvantitativni podatak → brojnost jedinice mjerenja
- vrijednost "nula"
 - ⇒ nepostojanje obilježja (alkohola nema)
- omjer → omogućuje procjenu vrijednosti
 - npr. GUK=12,0 mmol/L – dvostruko veća koncentracija od gornje granice referentne vrijednosti

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Ljestvice mjerenja

Vježba: primjer upitnika

- ime i prezime: _____
 - dob (god.): _____
 - spol: M Ž
 - jeste li pušač: da ne
 - koliko ste alkohola konzumirali?
 - nimalo
 - časiću žestokog pića/čašu piva/vina
 - više čašica/čaša
 - koncentracija etilnog alkohola u krvi (%): _____
- Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Unos podataka

A	B	C	D	E	F	G	H	I
redni broj	ime	prezime	dob	spol	pušač	konzumacija	koncentracija	
1	Marko	Marković	52	M	da	2	1,12	
2	Ana	Anić	37	Ž	ne	1	0,01	
3	Mirko	Mirković	44	M		1	3,19	

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Prijenos u drugi program

A	B	C	D	E	F	G	H	I
redni broj	ime	prezime	dob	spol	pušač	konzumacija	koncentracija	
1	Marko	Marković	52	M	da	2	1,12	
2	Ana	Anić	37	Ž	ne	1	0,01	
3	Mirko	Mirković	44	M		1	3,19	

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Pohrana podataka: 2 dimenzije

- dvodimenzijaska tablica

Diagram illustrating data storage in a 2D table:

- ispitanici** (subjects) - points to the first column (Ispitanici)
- varijable** (variables) - points to the subsequent columns (Dob, Spol, Hb)

	A	B	C	D
	Ispitanici	Dob	Spol	Hb
1	1	64	1	126
2	2	58	1	112
3	3	49	1	98
4	4	62	2	107
5	5	34	2	119

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Pohrana podataka: jedna tablica

- jedno istraživanje ⇒ jedna tablica!

Diagram illustrating data storage in a single table:

	A	B	C	D	E
	Ispitanici	Skupina	Dob	Spol	Hb
1	1	1	64	1	126
2	2	2	58	1	112
3	3	2	49	1	98
4	4	1	62	2	107
5	5	3	34	2	119

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Pohrana podataka: šifriranje

- kvalitativni vs. kvantitativni podatci
- ⇒ ⇒ ⇒ ⇒ ⇒ šifriranje

Ispitanici	Skupina	Dob	Spol	Hb
1	1	64	1	126
2	2	58	1	112
3	3	49	m	98
4	4	62	z	107
5	5	34	z	119

Ispitanici	Skupina	Dob	Spol	Hb
1	1	64	1	126
2	2	58	1	112
3	3	49	m	98
4	4	62	z	107
5	5	34	z	119

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Prikaz podataka

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Prikaz podataka

- tekstovni
- tablični
- slikovni

primjer:

- N=9 polaznika
- anketa, ocjena nastupa i razumljivosti sadržaja pedavanja

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Tekstovni prikaz

Didaktički nastup predavača ocjenio je ocjenom dobar (3) jedan ispitanik, ocjenom vrlo dobar (4) tri ispitanika, a ocjenom izvrstan (5) pet ispitanika, dok su razumljivost tumačenog sadržaja četiri ispitanika ocijenili ocjenom vrlo dobar (4), a tri ispitanika ocjenom izvrstan (5).

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Tablični prikaz

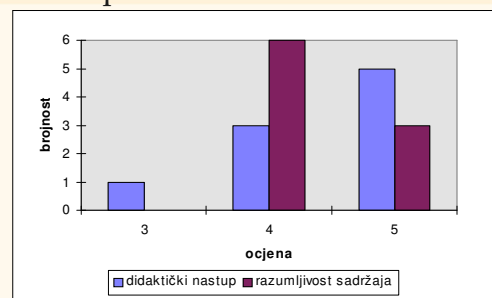
Pitanje	Ocjena		
	dobar	vrlo dobar	izvrstan
Didaktički nastup	1	3	5
Razumljivost sadržaja	-	6	3

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

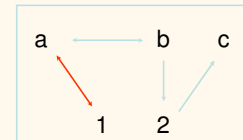
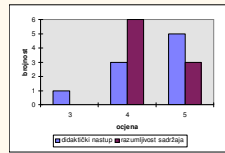
Grafički prikaz

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

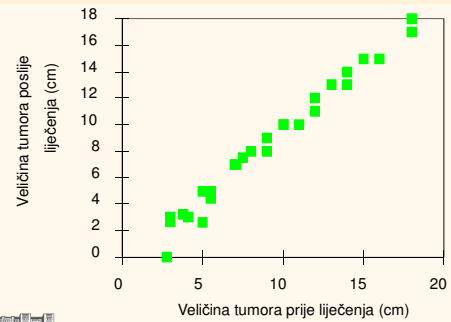
Slikovni prikazi

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

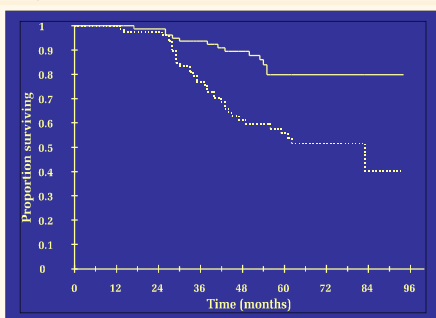
Točkasti grafikon

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

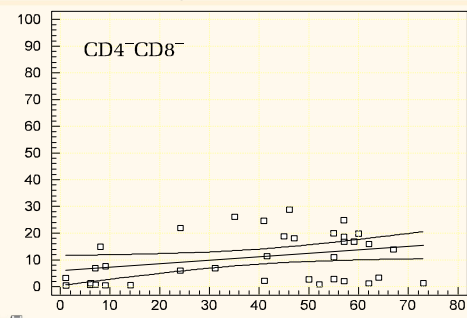
Crtovni grafikon

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

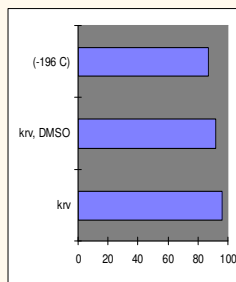
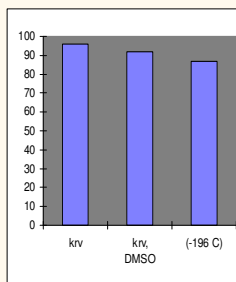
Točkasti/crtovni grafikon

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

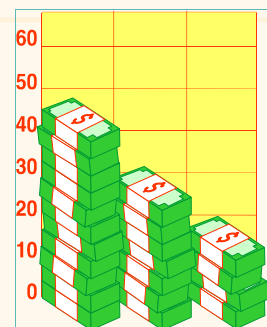
Stupčasti grafikon

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

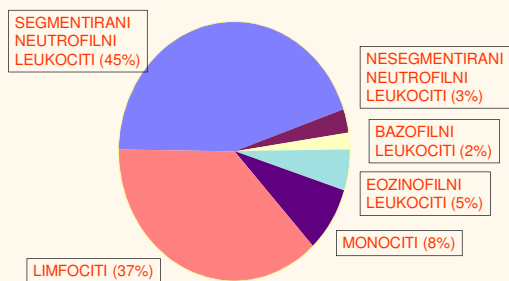
Slikovni grafikon

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

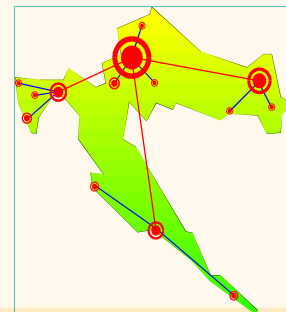
Kružni grafikon

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

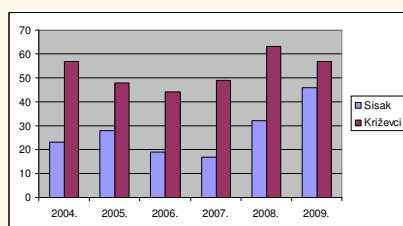
Zemljovidni grafikon

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

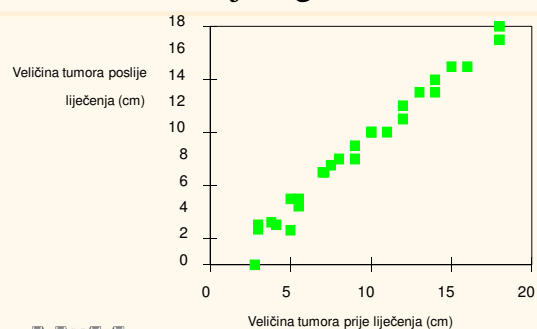
Jednodimenzijski grafikon

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

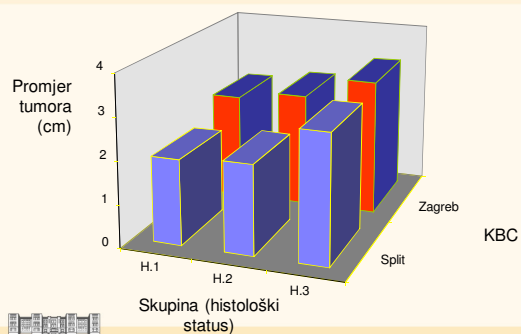
Dvodimenzijski grafikon

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

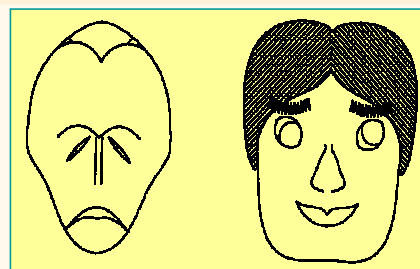
Trodimenzijski grafikon

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Višedimenzijski grafikoni

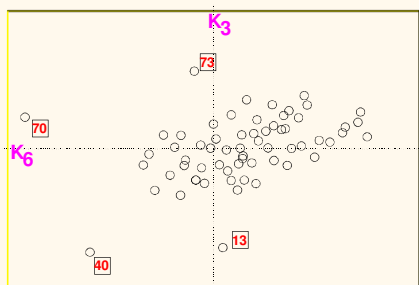
Chernoff H. Using faces to represent points in k-dimensional space graphically. J Am Stat Assoc 1973;68:361-8.

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

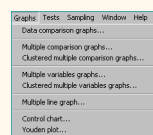

Primjer, višedimenzijski grafikon

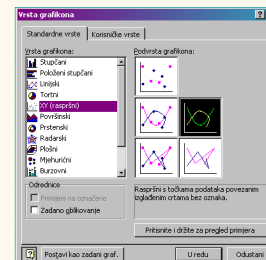

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Programska potpora

MedCalc

Excel

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Zadatak

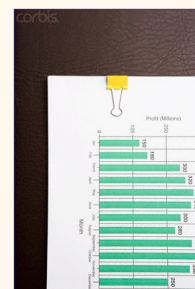
1. oblikovati upitnik:
 - slobodna tema
 - najaviti svrhu mjerenja/istraživanja
 - barem 8 pitanja
 - pitanja otvorenog i zatvorenog tipa
 - (program MS Word)

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Zadatak

2. oblikovati grafički prikaz raspodjele podataka:
 - odabrati varijablu iz upitnika
 - simulirati niz mjerenja
 - prikazati raspodjelu (npr. po skupinama)
 - (program MS Excel)

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Zadatak

3. vježba 10. studenoga ili
4. poslati e-poštom:
 - naslov poruke: "forenzika"
 - navesti:
 - ime i prezime
 - tumačenje problema (2-3 rečenice)
 - adresa: mi@medri.hr

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics

Hvala na pozornosti

mladenp@kdb.hr

Rijeka University School of Medicine Department of Medical Informatics